herpy

AGAMER

Chlamydosaurus kingii

Chlamydosaurus kingii er en stor, trelevende agam fra det nordlige Australia og det sørlige Ny-Guinea. Den er kjent for den store hudkragen rundt halsen, som den spenner ut i et truende forsvar. Den blir 60-90 cm, er dagaktiv og lever av insekter. Til gjengjeld krever den et svært høyt terrarium, kraftig varme og UVB, og den er sky og lett å stresse.

Familie: Agamidae Engelsk: Frilled Lizard Tidligere navn: *Clamydosaurus kingii* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**60-90 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**400-870 g**
Levealder	**8-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Savanne og tørrskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**150 × 75 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Varmeplass	**38-42 °C**
Temperatur, natt	**23-27 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**24-36 mnd.**
Kullstørrelse	**4-20 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**70-110 dager** ved 28-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Chlamydosaurus kingii er den eneste arten i slekten og en av de mest gjenkjennelige firfislene overhodet. Dyret har et stort, bredt hode, lange bein og en lang hale som utgjør det meste av lengden. Rundt halsen sitter en hudkrage som ligger som en kappe over skuldrene når den er foldet sammen. Blir dyret truet, åpner det munnen, hveser og spenner kragen ut til en skive som kan måle omtrent 30 cm på tvers. Kragen utspennes av lange, stavformede tungebensbein og tjener som trussel og som signal mellom dyrene. Slektsnavnet henspiller på den: det kommer av gresk chlamys, kappe, og sauros, firfisle.

Fargen er grå, brun, oransjebrun eller nesten svart på ryggen og lysere på undersiden. Kragen har forskjellig farge etter opprinnelse: rød hos dyr fra Kimberley i vest, oransje i midten og gul til hvit i øst og på Ny-Guinea. Fargen sier noe om hvor linjen stammer fra, men ikke noe sikkert om dyrets stellebehov.

Hannene blir opptil omtrent 90 cm inkludert hale og kan veie over 800 g; hunnene blir omtrent to tredjedeler så lange og veier opptil ca. 400 g. Hannen har større krage, hode og kjever. I fangenskap kan dyrene bli omtrent 8-10 år. Arten ble beskrevet i 1825 av John Edward Gray. Genetisk deler arten seg i tre adskilte linjer langs Australias nordkyst, men den regnes fortsatt som én art.

Dyret er stille og bruker mesteparten av dagen på å holde utkikk fra en stamme. Det er sky og stresser lett, og et dyr som gjentatte ganger tvinges til å vise kragen, tar skade av det. Arten er et dyr å se på, ikke å håndtere, og den passer for en erfaren holder med plass til et svært høyt terrarium. Avl i fangenskap krever gode avlsdyr og en kjølig hvileperiode, og en del dyr i handelen er viltfangede, også når de selges som oppdrettede.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Chlamydosaurus kingii lever i det nordlige Australia og det sørlige Ny-Guinea. I Australia går utbredelsen fra Kimberley i Western Australia gjennom Top End i Northern Territory til Cape York i Queensland og videre mot sør til traktene rundt Brisbane. På Ny-Guinea finnes arten i Trans-Fly-området på både den papuanske og den indonesiske siden. Dyrene har trolig kommet til Ny-Guinea da havet sto lavt og øya hang sammen med Cape York.

> **Naturlig utbredelse:** Australia, Papua Ny-Guinea og Indonesia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i savanne og åpen, tørr skog, mest eukalyptus, med gressbunn og få busker. Den foretrekker høyere, godt drenert terreng med mange treslag og unngår lavtliggende sletter med melaleuca og pandanus. Over 90 % av tiden tilbringer den i trærne, der den sitter loddrett på stammen og venter på bytte. Den går bare ned for å spise, pare seg eller skifte tre.

Klimaet har en tydelig regntid og tørketid. I regntiden er dyrene mest aktive og sitter lavt i mindre trær. I tørketiden søker de høyere opp i store trær, setter ned stoffskiftet og spiser mindre. Kroppstemperaturen kan komme opp på omtrent 40 °C. Morgen og sen ettermiddag soler dyret seg på stammen, og i dagens varmeste timer søker det skygge høyere oppe i kronen.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr må ha et terrarium på minst 150 × 75 × 150 cm (lengde × bredde × høyde). Høyden er viktigere enn gulvarealet, for arten er trelevende, og hvor høyt dyret kan sitte, gir trygghet. Et par krever mer, gjerne opptil 200 cm i høyden. Unger kan starte i et mindre terrarium, men de vokser raskt og må snart flyttes.

Innred med kraftige grener i mange tykkelser, loddrett, på skrå og vannrett, og sett en gren eller hylle øverst i bakgrunnen som solplass. Dyret sitter loddrett på stammen, så minst én tykk, loddrett gren er viktig. Dekk tre sider av terrariet til, slik at dyret bare kan se ut av forsiden. Et dyr som føler seg utstilt, blir sky og stresset.

Bunnen er en blanding av kokosfibre, lekesand og gjødselfri hagejord i et lag på ca. 5 cm som holder på fuktigheten uten å støve. Ventilasjonen må være god, men ikke så stor at fuktigheten forsvinner. Lokk og dører må kunne låses.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solplassen må ligge øverst i terrariet og ha en overflatetemperatur på 38-42 °C, med omtrent 40 °C som utgangspunkt. Oppgavene varierer fra 35 til 46 °C, så følg dyrets atferd: et dyr som konstant sitter med åpen munn på solplassen, har det for varmt. Luften i resten av terrariet er 27-32 °C, og den kjøligste enden kan gå ned til 27 °C. Om natten faller temperaturen til 23-27 °C om sommeren og 23-25 °C om vinteren.

Plasser varmelampene så høyt at dyret ikke kan komme tett på pæren. Kragen kan brenne hvis dyret sitter for tett på en varm lampe over lengre tid. Bruk keramiske fatninger, gitter foran pærene og termostatstyring. Om vinteren eller i et kjølig rom kan en keramisk varmer holde luften varm. Mål med digitale termometre øverst, midt og nederst, og mål overflaten på solplassen med et IR-termometer. For lav temperatur gir dårlig fordøyelse og et svakt immunforsvar.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten må ligge på 60-70 %, og terrariet må sprøytes. Arten lever i et klima med kraftig regn om sommeren og drikker vanndråper. Et regnanlegg som kjører et par ganger om dagen, passer best. En lav skål på bunnen brukes sjelden, men kan stå der, og en varmekilde under skålen hever fuktigheten.

Unger sprøytes tre ganger om dagen når de fôres, og voksne dyr kan få et regnskyll hver dag. Et tørst dyr drikker etter få minutters sprøyting. Tegn på uttørking er innsunkne øyne og løs hud som blir stående når den klemmes lett. Et uttørket dyr må til veterinær. Mellom sprøytingene må terrariet kunne tørke litt opp, slik at det ikke oppstår mugg.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler seg, så den trenger et kraftig lys over hele terrariet og en solplass med varme- og UVB-lys. Sett en lysstoffrørs- eller LED-lampe på 6.500 K i terrariets lengde i tillegg til varmelampene.

UVB er nødvendig. Arten hører til Ferguson-sone 3, en soler i åpen eller delvis sol. Et T5 HO-rør på 10-12 % over solplassen i et reflekterende armatur er et godt utgangspunkt. Kontroller avstanden med en UV-måler, og bytt rørene etter produsentens anvisning. Lyset må være på omtrent 13 timer om dagen om sommeren og 11 timer om vinteren.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Chlamydosaurus kingii er insektseter. Fôret består av sirisser, kakerlakker, sommerfuglarver, silkeormer og enkelte supermelorm. Termitter og maur er de viktigste byttedyrene i naturen. Voksne dyr kan få en enkelt nyfødt mus som godbit. Frukt og grønt blir noen ganger spist og andre ganger ignorert; det kan tilbys hakket i en skål, men er ikke nødvendig.

Unger fôres opptil tre ganger om dagen med insekter som ikke er større enn to tredjedeler av hodets bredde. Voksne dyr fôres én gang om dagen eller annenhver dag. Gi det dyret spiser på ca. 10 minutter. Dryss insektene med kalk og D3 ved hvert eller hvert annet fôr. Drektige hunner må ha flere fôrdyr og kalk ved hvert fôr. Fedme er en risiko hos voksne dyr som får for mye.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

C. kingii er rolig og stillesittende i terrariet, men sky overfor bevegelser i rommet. Noen dyr tåler å bli tatt ut, men håndtering stresser dem lett, og dyret kan hvese, spenne ut kragen og bite. Kragen skal ikke fremprovoseres, for det belaster dyret.

Dyrene holdes best enkeltvis. Et par er mulig i et stort terrarium, og da formerer de seg trolig. To hanner må aldri settes sammen, for de kjemper og biter hverandre i hodet. To hunner av samme størrelse går vanligvis godt sammen. Nye dyr, særlig viltfangede, må i karantene, og en avføringsprøve bør undersøkes for parasitter.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er større og har større krage, hode og kjever enn hunnene. Arten er kjønnsmoden omtrent ved 2 års alder, og dyr på 2-3 år er det beste utgangspunktet for avl. En hunn må være fullt utvokst og i god hold før paring, for egglegging tapper henne for kalk og krefter; unge, voksende hunner risikerer eggleggingsvansker. Kjønnet er vanskelig å se på unge dyr; størrelsen og kragens bredde viser seg først med alderen.

PARRING

I naturen parer arten seg mot slutten av tørketiden og i regntiden, fra oktober eller november til februar eller mars. Hannene er territoriale og viser kragen til hverandre og til hunnene med åpen munn.

En kjølig hvileperiode på omtrent to måneder om vinteren fremmer avlen. Senk dag- og nattemperaturen med 5-6 °C og lyset med ca. to timer gradvis over 2-4 uker, og sprøyt bare annenhver dag. Dyrene blir mindre aktive og spiser mindre. Hold dem under oppsyn, og avbryt hvileperioden hvis et dyr går ned i vekt. Etterpå skrus varme og lys opp igjen i løpet av en uke, og daglig sprøyting setter i gang paringen. Hunnen settes til hannen, ikke omvendt, og hun må være i fin form og spise godt. Overvåk dyrene, slik at hannen ikke biter for hardt.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger omtrent 45 dager etter paringen og deretter omtrent hver 45. dag, i alt 2-4 kull i en sesong. Et kull er vanligvis på 4-13 egg, i gjennomsnitt 6-8, og kan nå over 20. I naturen graver hun en grunn grop i sandjord uten skygge. I terrariet må hun ha en kasse på minst 30 × 25 × 20 cm med minst 15 cm fuktig, fast blanding av kokosfibre, sand og jord i den varme

enden. Hun dekker eggene omhyggelig til, så kassen må sjekkes ofte. Mangler hun et egnet sted, kan hun holde tilbake eggene, og det er livsfarlig. Går hun ned i vekt etter egglegging, må hun hvile fra hannen i minst en måned. Gi kalk ved hvert fôr gjennom hele sesongen.

INKUBASJON

Eggene graves forsiktig opp og legges i en lukket boks med fuktig, men ikke vått substrat, for eksempel den samme blandingen som i eggleggingskassen eller vermikulitt, med et par små luftehull. Ved 28-29 °C klekkes de etter 90-110 dager; i naturen tar det omtrent 70 dager og opptil fire måneder. Arten har temperaturavhengig kjønnsbestemmelse: mellomtemperaturer gir flest hanner, mens både lave og høye temperaturer gir flest hunner.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er aktive og spiselystne og har en forholdsmessig liten krage. De er lettere å stelle enn viltfangede voksne dyr. Et kull kan vokse opp sammen i et terrarium på omtrent 90 × 45 × 40 cm så lenge dyrene er like store. Fôr tre ganger om dagen med små insekter, og sprøyt dem ved hvert fôr. Ungene vokser raskt, og hannene vokser raskere enn hunnene, så kalk og UVB er avgjørende for beinene.

Helse og vanlige feil

De fleste problemene skyldes feil i oppsettet: for lite varme, for lite UVB, for lav fuktighet og for ensidig fôr. De typiske problemene er:

- Beinskjørhet (metabolsk beinsykdom) ved for lite UVB og kalk. Gi UVB og støvede insekter.
- Uttørking ved for lav fuktighet: innsunkne øyne og løs hud. Gi regn flere ganger om dagen og kontakt veterinær.
- Parasitter i mage og tarm, særlig hos viltfangede dyr. Få en avføringsprøve undersøkt.
- Forbrenninger på kragen og hodet fra for nære varmelamper.
- Stress, som gir sky dyr som ikke spiser, og et svakt immunforsvar.
- Eggleggingsvansker hos hunner uten egnet leggested.

Kontakt en veterinær ved sløvhet, manglende appetitt, hovne ledd eller problemer med hudskifte.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.